

FINANSIJSKA TEORIJA I POLITIKA

UVOD: Pojam, razvoj i zadaci finansija kao naučne discipline

1. PORIJEKLO I POJAM TERMINA

Istorijski posmatrano, termin finansije vodi porijeklo iz latinskog jezika, od riječi *finantio*, kojim se obilježavalo plaćanje. Razvojem finansija kao nauke, termin finansije ulazi u stručnu terminologiju i praksu, a takođe se finansije razgranavaju na veći broj odvojenih specijalizovanih grana. Tako se prvom redu monetarne finansije odvajaju od tzv. javnih finansija.

Za razliku od monetarnih finansija, termin javne finansije u svjetskoj literaturi (*Public finance* i *Fiscal policy* u anglosaksonskoj) služi za obilježavanje finansijskih aktivnosti države i DPZ, a cilj im je pribavljanje i trošenje materijalnih sredstava radi podmirjenja opštedruštvenih potreba.

Izuzev pomenutih finansijskih disciplina, u posljednje vrijeme dolazi i do formiranja tzv. međunarodnih finansija, kao posebnog dijela međunarodne ekonomije. Međunarodne finansije, posmatrane i kao doktrina i kao praksa, bave se razmatranjem i studijem međunarodnih ekonomskih transakcija finansijskog karaktera, i u uskoj i nedjeljivoj su vezi sa međunarodnom trgovinom. Međunarodne finansije ne bave se samo međunarodnim ekonomskim transakcijama finansijskog karaktera iza kojih stoji kretanje robe i usluga već i takvim međunarodnim transakcijama ekonomskog karaktera iza kojih se u pozadini ne nalazi kretanje roba i usluga.

2. FINANSIJSKE I DRUGE NAUKE

Još tridesetih godina ovog vijeka, francuski finansijski teoretičar G. Jeze je naglašavao da u principu postoje tri osnovne naučne discipline koje se bave razmatranjem finansijskih fenomena, i to: teoretska nauka o finansijama, finansijsko pravo i finansijska politika. Teoretske finansije treba da, po mišljenju G. Jezea, predstavljaju sintetičku nauku koja istovremeno objedinjuje ekonomske, pravne i političke momente.

Između finansija i političke ekonomije kao temeljne ekonomske nauke, postoji trajna i neraskidiva povezanost. Finansije su se i izdvojile iz političke ekonomije i formirale u samostalnu naučnu disciplinu.

Pojedine finansijske discipline najtješnje su povezane i sa istorijom političke ekonomije, odnosno šire, istorijom ekonomskih doktrina.

Savremene mjere finansijske politike predstavljaju sastavni dio ekonomsko-političkih akcija svake zemlje i treba da pomažu ostvarenju opštih ekonomsko-političkih ciljeva.

Značajne su i veze bankarstva sa pojedinim mikroekonomskim disciplinama.

Pod finansijskim pravom treba podrazumjevati skup pravnih propisa kojima se vrši regulisanje finansijsko-pravnih odnosa do kojih dolazi prilikom prikupljanja, raspodjele i trošenja sredstava kojima se podmiruju javni (državni, društveni) rashodi. S obzirom na područje primjene, treba razlikovati nacionalno i međunarodno finansijsko pravo. Za razliku od nacionalnog finansijskog prava, međunarodno finansijsko pravo treba tretirati kao granu međunarodnog prava, čime se regulišu međudržavni finansijsko-pravni odnosi.

Pored navedenih nauka, finansije su u vezi i sa određenim brojem drugih naučnih disciplina, kao što su npr. savremene matematske i statističke metode.

3. KRATAK PREGLED RAZVOJA FINANSIJSKE MISLI

Već u starom vijeku, u djelima Ksenofona i Aristotela, nailazimo na izvjesne misli o finansijama, ali bez određenog sistema i metoda u izlaganju (neplaćanje dugova, kamate i sl.).

U starom Rimu finansijskom problematikom se bavio Tacit (prevaljivanje poreza). U ovom periodu dolazi do pojave prvih banaka.

U feudalizmu (XIII vijek) ističe se Toma Akvinski koji razmatra problematiku novca, poreza, i državnih rezervi.

Pojavom merkantilizma značajnije se tretiraju kreditno-monetarni problemi. Značajni autori su Antonio Sera u Italiji, Colbert u Francuskoj, Thomas Gresham u Engleskoj, te komercijalisti u Njemačkoj. U ovom periodu jačaju trgovački centri i razvija se bankarstvo.

Predstavnici klasične škole PE (W.Petty, A.Smith, D.Ricardo) pored razmatranja problematike novca tretiraju i problem oporezivanja. U ovom periodu (XVII i XVIII) bankarstvo dobiva nove impulse, osnivaju se emisione banke, koje se bave i poslovima platnog prometa, kreditiranjem prekomorske trgovine i dr.

U XIX vijeku, karakteristično je da se finansije definitivno odvajaju od političke ekonomije, a značajni autori su: Lorenz von Stein, Karl Eheberg, Adolf Wagner, R.Stourm, Lerey Beaulieu, K. Wicksell i dr. Ovo je period kada su stvoreni temelji današnjeg modernog bankarstva i osnovane i danas poznate banke.

U XX vijeku se posebno ističe John Maynard Keynes koji je formirao poseban pravac u javnim finansijama pod nazivom Fiscal policy.

FINANSIJSKA TEORIJA I POLITIKA

I DIO: Osnovne karakteristike fiskalne politike

FISKALNA POLITIKA I NJENE BITNE KARAKTERISTIKE

KOMPARATIVNO RAZMATRANJE KLASICNIH SHVATANJA FINANSIJA I FISKALNE POLITIKE

KLASIČNA SHVATANJA O JAVNIM FINANSIJAMA

Osnovne zadatke koji su tokom XIX i početkom XX vijeka stajali pred finansijskom doktrinom i praksom najbolje opisuju riječi C.F.Bastablea: "Obrazovanje i upotreba državnih novčanih resursa čini predmet koji je najbolje nazvati javne finansije". U uslovima ograničavanja aktivnosti države na isključivo tradicionalne zadatke (bezbjednost, pravosuđe, armija i diplomatija) zaista je osnovni cilj koji je postavljen pred javne finansije mogao jedino i da bude osiguranje državi potrebnih sredstava ("Postoje javni rashodi, treba ih pokriti" - Jeze).

Osnovni zadatak koji se postavlja pred finansije leži, dakle, u pokriću rashoda, a u uskoj vezi sa ovim javlja se pitanje adekvatne raspodjele fiskalnih tereta. Klasičari postavljaju kao imperativ raspodjelu javnih tereta na građane, i to na principu jednakosti.

U skladu sa ograničavanjem aktivnosti države, i porezi su imali neutralan karakter. U ovom periodu, osnovni zadatak koji je postavljen pred poreze i poresku politiku, bio je da se državi obezbijede neophodna finansijska sredstva, a da se pri tome ne izazovu značajniji poremećaji u privrednim kretanjima.

Osnovni cilj koji se postavljao pred ove, tzv. fiskalne finansije bio je usklađivanje potreba države sa sredstvima, pri čemu je uspostavljanje i postizanje ravnoteže u budžetu bio pokazatelj ispravne finansijske politike (neutralne fiskalne finansije).

FISKALNA POLITIKA

30-tih godina ovog stoljeća korjenito se mijenja ranije uspostavljeni odnos između privatnog i javnog sektora, u korist javnog sektora. Dolazi do naglog skoka javnih rashoda, koji se umjesto ranijih 10-15% nac.dohotka penju i na preko 30%. Prvobitni zadaci javnih finansija se znatno proširuju, obuhvatajući ekonomsko-političke i socijalno-političke aspekte. Tako fiskalna politika postaje značajna komponenta ekonomske politike zemlje.

Fiskalna politika predstavlja i naučnu disciplinu, koja se bavi izučavanjem doktrinarnih aspekata ovog segmenta ekonomske politike.

Fiskalni sistem predstavlja institucionalni okvir za djelovanje fiskalne politike, znači da fiskalni sistem obuhvata pojedine oblike javnih prihoda i rashoda. Takođe opredjeljenje za određeni fiskalni sistem predstavlja odluku fiskalne politike.

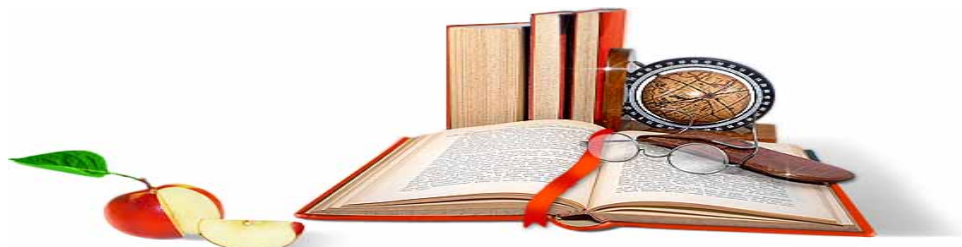
Za fiskalnu politiku industrijskih zemalja Zapada u 70-im godinama karakteristično je da je bila ekspanzivna i pretežno orijentisana na postizanje anticikličnih dejstava. Međutim, kako nepovoljne tendencije u privrednim tokovima nisu bile kratkotrajne i privremenog karaktera, došlo je do širenja budžetskog deficita tako da je u drugoj polovini 70-tih i početkom 80-tih fiskalna politika u najvećoj mjeri bila orijentisana na reduciranje fiskalnih deficita. Postignuti rezultati nisu bili zadovoljavajući i to kako zbog rigidnosti fiskalnih sistema pojedinih zemalja tako i činjenice da su efekti fiskalnih mjera bili neutralisani mjerama drugih segmenata ekonomske politike. Ove mjere su prvenstveno bile usmjerene na intenzivnije zapošljavanje, intenziviranje privrednih kretanja, i socio-političke mjere.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**, **DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com